

Forord

*Om hundred år er alting glemt,
venner, hvad end vi her må lide;
thi lad os være glade stemt,
sætte de mørke griller til side!
Den rus, som vi i aften får,
er sovet ud om hundred år.*

Anonym 1809

I 1809 skrev den anonyme forfatter en selskabsvise. *Om hundred år er alting glemt* er en lystig drikkevise, der opfordrer til at nyde livet og parkere bekymringer og mørke tanker. I 1904 skrev Knut Hamsun et digt *Om hundrede år er alting glemt* malet med en af palettens noget mørkere farver, men som med en betydelig større lyrisk skønhed udtrykker det samme som drikkevisen fra 1809 – skismaet mellem tilværelsens mørke og lyse sider. Knut Hamsuns digt er meget smukt fortolket af den norske gruppe *Lumsk* og kan findes på *Youtube*. Og i de glade tressere i 1964 sang Hans Kurt i visen *Guld og grønne skove* om, at alle de urealistiske løfter man giver, alligevel er glemt om hundrede år. Hans Kurt muntre vise kan også findes på *Youtube*.

Hundrede år er lang tid! Og dog! Vi er i bestyrelsen forundrede over, at vores forening er så gammel. Ja – faktum er, at næste år i 2020 fylder foreningen hundrede år. Og selvfølgelig skal de hundrede år fejres, forhåbentlig uden alt for mange tømmermænd! Årsmødet vil blive et særligt årsmøde, hvor vi vil se tilbage på de hundrede år på forskellig måde.

Vi har i foreningen i de sidste år beskæftiget os meget med erindringskulturen, men også med glemmekulturen. Vore kirkegårde er under pres fra forskellig side. Det er påfaldende, at mange af vores artikler i dette årsskrift handler om askespredning og alternative urnenedsættelser. Der synes at være en tendens til at fravælge kirkegården og kirkegårdens tilbud om fællesskab til fordel for den individuelle exit, det udslettende forsvindingsnummer. Ja – og så er alting glemt, *før* de hundrede år er gået.

Bestyrelsen har gennem flere år arbejdet på at give en gave til medlemmerne i anledning af hundredeåret. Denne gave er nu under produktion. Vi er i skrivende stund ved at skanne foreningens årsskrift, alle numre siden årsskriftet udkom første gang i 1923, først navngivet *Vore Kirkegårde* og nu med navnet *Kirkegårdskultur*, og vi regner med at kunne præsentere skanningsprojektet til det kommende jubilæumsårsmøde. Mange forfattere har været villige til at bidrage til årsskriftet i år, og årsskriftet er derfor usædvanlig fyldigt, måske det mest omfangsrige, som vi har udgivet!

Årsskriftet indledes med formanden, Elof Westergaards årsberetning, hvor temaet er erindringskulturens forfald og dette forfalds negative virkninger på kirkegårdskulturen.

Leif Arffmann, der før har bidraget til årsskriftet om love og regler omkring kirkegårdskulturen, oplyser om askespredningens historie og lovgivning og regler, som de bør følges, men (måske) ikke altid efterleves.

En anden vinkel på askespredning giver Hans Henrik Appel i sin artikel, hvor foldboldstadionerne og deres nærmeste omgivelser inddrages som mindehaver og gravpladser.

Jens Zorn Thorsen beskæftiger sig også med askespredning i sin artikel om *Kirkegården i en konkurrencesituation*, hvor konsekvenserne af den stigende brug af askespredning udfoldes.

Jens Dejgaard Jensen og Inge Mejer Jensen gør rede for Ida van der Lees installation på Vestre Kirkegård i Silkeborg og viser, hvorledes kirkegårdens rum har et potentiale som forløser af ritualer omkring døden, og at kunsten kan give nye dimensioner til kirkegårdskulturen og sorgbearbejdelsen.

Nils Carl Lønberg fører os omkring på en række udenlandske kirkegårde, som af flere grunde er et besøg værd, også fordi nogle rummer navnkundige danske personer. Forfatteren har også en meget personlig beretning fra Norge.

Hans Lund fortæller om stendigerne og deres betydning for kirkegårdene og vigtigheden af, at vi passer godt på denne kulturarv.

Elisabeth Hess Thaysen taler for, at vi har øje for langtidsplanlægningen af kirkegårdene, en planlægning, der skal tage højde for den historiske arv – en arv man skal vare sig for at øve vold imod.

Jørgen Dickmann Rasmussen fortæller den spændende historie om, hvorledes en bykirkegård i Esbjerg blev til park med bevarelse af kirkegårdens historiske kulturarv. Artiklen viser, hvor vigtig kirkegårdens historiske vidnesbyrd er for lokalsamfundet.

Mette Fauerskov gør rede for bevaringsplanen for Nordby Kirkegård på Samsø, hvor der lægges stor vægt på at bevare gravstedstrukturen, en struktur, der for de fleste kirkegårdes vedkommende ellers er gået i opløsning.

Stephen Mac Gregor Mønsted fører os tilbage til de antikke "columbarier" og viser, hvorledes den antikke gravform har inspireret til de moderne kolumbarier.

Lone van Deurs anmelder bogen *Kirkegårde i udvikling. Eksempler og løsninger* skrevet og redigeret af Tilde Tvedt, Jan Støvring og Palle Kristoffersen.

Vi håber, at årsskriftet vil være til inspiration og glæde for vores medlemmer og andre, der har interesse for kirkegårds-kultur.

Redaktionen